

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsvisie Noord-Holland 2050

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

2 oktober 2018 / projectnummer: 3275

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De provincie Noord-Holland wil een Omgevingsvisie voor de periode tot 2050 opstellen. De provincie richt zich op een goede balans tussen economische groei en leefbaarheid. Zij gaat daarbij uit van het principe 'lokaal wat kan, regionaal wat moet'. Ter ondersteuning van de visievorming is een Plan-milieueffectrapport (MER) voor de Omgevingsvisie NH2050 opgesteld.¹ In dit advies spreekt de Commissie voor de m.e.r.² zich uit over de kwaliteit van het MER.

Wat blijkt uit het MER?

De Omgevingsvisie NH2050 heeft dertien ambities geïdentificeerd, zoals een klimaatbestendig en waterrobuust Noord-Holland, het afremmen van bodemdaling in veen(weide)gebieden en het versterken van mobiliteitsopties. Het MER laat zien dat de Omgevingsvisie NH2050 een bijdrage levert aan het behalen van de meeste ambities, maar dat het onvoldoende is om de ambities te halen. Uit het MER spreekt een groot realisme: het beschrijft de beperkte invloed die de provincie heeft op veel ambities en geeft op diverse plekken aan dat de provincie afhankelijk is van lokale, landelijke en internationale ontwikkelingen. Het MER vat het begrip milieu breed op, zodat ook aspecten als de circulaire economie en sociale samenhang zijn meegenomen in het MER.

Hoe verhoudt het MER zich tot de visie?

De Omgevingsvisie NH2050 schuift op meerdere thema's keuzes door naar een later moment of delegeert deze naar sectorale programma's. Hierdoor dreigt de integrale aanpak zoals de Omgevingswet deze voorstaat, te verdwijnen. Zo wordt de invulling van de energieambitie doorgeschoven naar nog op te stellen regionale strategieën.

Omdat de Omgevingsvisie NH2050 abstract en algemeen van aard is, is het begrijpelijk dat ook het MER dat is. Gelet op dit hoge abstractieniveau vindt de Commissie het prijzenswaardig dat het MER zoveel informatie bevat. Toch is de meerwaarde van het MER op dit moment beperkt. Dat was anders geweest als de visie en – in het verlengde daarvan – het MER waren ingegaan op de (vergroting van de) mogelijkheden die de provincie heeft om de ontwikkelprincipes³ in te zetten om haar ambities te realiseren. In dit advies geeft de Commissie daarvan enkele voorbeelden (energie, mobiliteit en bodemdaling van veenweidegebieden). Daar komt bij dat het MER suggereert dat geen interactie heeft plaatsgevonden tussen MER en visie, maar alleen de effecten van de opgestelde ontwerpvisie heeft beschreven.⁴

¹ planMER Omgevingsvisie NH2050, Tauw, RoyalHaskoningDHV, 6 juni 2018.

² De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via de link [3275](#) of door dit nummer op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

³ Volgens de Omgevingsvisie NH2050 zijn ontwikkelprincipes beleidsuitspraken die richtinggevend zijn voor de verdere invulling en uitwerking van het beleid tijdens de uitvoering.

⁴ Zie het MER, blz. 6-7 en 21.

Hoe beoordeelt de Commissie het MER?

Het MER is systematisch opgebouwd: van 'verkenningen' via 'koers' naar 21 richtinggevende uitspraken (ontwikkelprijncipes) en vijf bewegingen om de verschillende ambities van de provincie met elkaar in verband te brengen.

Toch mist de Commissie op de volgende punten nog informatie om het milieubelang integraal mee te kunnen wegen bij het besluit over de Omgevingsvisie NH2050:

- **Beschrijving van afgevallen alternatieven:** Het MER geeft aan dat alternatieven voor de visie zijn onderzocht in de vorm van drie verhaallijnen voor de ontwikkeling van Noord-Holland. Maar het MER beschrijft niet waarom deze zijn afgevallen en hoe het milieubelang daarin is meegewogen.
- **Doelbereik van de ontwikkelprincipes:** Uit het MER blijkt dat veel ambities met de huidige ontwikkelprincipes niet gehaald worden. Het MER onderzoekt niet of de ambities met verdergaande beleidsopties van de provincie, zoals maximale inzet op opwekking van hernieuwbare energie, wél kunnen worden gehaald.
- **Navolgbaarheid van effectscores:** De effectscores zijn gebaseerd op expert judgment zonder dat duidelijk is hoe de experts tot hun oordeel zijn gekomen. Dat maakt het moeilijk om deze oordelen te toetsen of te reproduceren. Daardoor kan niet dezelfde effectbeoordelingsmethode worden gehanteerd in de monitoring van de effecten van de visie. Zo kan niet worden getoetst of de verwachte effecten uit het MER overeenkomen met de daadwerkelijk optredende effecten bij uitvoering van de visie.

Tot slot merkt de Commissie op dat het MER veel jargon bevat en daardoor voor niet-inge-wijden lastig te lezen is. De samenvatting is met behulp van een website toegankelijk ge-maakt maar biedt onvoldoende inzicht in de belangrijkste punten van het MER.

De Commissie adviseert om bovenstaande punten in een aanvulling op het MER uit te werken en daarna een besluit te nemen over de Omgevingsvisie NH2050. Op die manier kunnen Pro-vinciale Staten het milieubelang volwaardig en integraal meewegen bij hun besluit.

Waarom m.e.r. en advies door de Commissie?

Met de Omgevingsvisie loopt de provincie vooruit op de invoering van de Omgevingswet. De Omgevingsvisie vervangt de bestaande provinciale sectorale plannen als de Structuurvisie, Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan, Milieubeleidsplan, Watervisie en Agenda Groen. Ook delen van het economische (werklocaties, toerisme, recreatie) en het cultuurbeleid (monu-menten en archeologie) gaan hier in op. De Omgevingsvisie stelt kaders voor m.e.r.-(beoor-delings)plichtige activiteiten en heeft mogelijk effecten op Natura 2000-gebieden. Daarom is de Omgevingsvisie m.e.r.-plichtig en wordt een MER opgesteld. De provincie wil de milieuf-fectrapportage gebruiken om keuzes te maken bij het opstellen van de Omgevingsvisie en het monitoren en bijsturen van beleid tijdens de uitvoering. Bevoegd gezag voor het vaststel-len van de Omgevingsvisie is Provinciale Staten van Noord-Holland. Zij hebben de Commissie m.e.r. gevraagd om het MER te toetsen.

2. Toelichting op het oordeel

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel nader toe. In de kaders wordt aangegeven welke aanvullende informatie in haar ogen essentieel is om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen bij het besluit over de Omgevingsvisie NH2050.

2.1 Verhouding tussen MER en Omgevingsvisie NH2050

Het MER is een instrument dat zich aanpast aan het detailniveau van het plan waarvoor het wordt opgesteld. De Commissie wordt geacht een oordeel te geven over de juistheid en volledigheid van het MER, niet over de visie zelf. Vanwege de verwevenheid van MER en visie ontkomt de Commissie niet aan de volgende constatering:

- **Abstractieniveau:** de in de Omgevingsvisie NH2050 gekozen ambities hebben een dusdanig hoog abstractieniveau dat het lastig is om het MER meerwaarde voor de besluitvorming over de visie te geven. Binnen deze beperking meent de Commissie dat het MER een knappe poging heeft gedaan.
- **Gat tussen opgaven en mogelijkheden van provincie:** Het MER merkt veelvuldig op dat de provincie beperkte sturingsmogelijkheden heeft en er veel afhankelijkheden zijn van andere overheden, incl. waterschappen, bedrijfsleven en consumenten. De raderdiagrammen ('spinnenwebben') met de huidige situatie, de autonome ontwikkelingen en de invloed van het provinciale beleid in hoofdstuk 4 van het MER weerspiegelen eveneens dat de invloed van de provincie beperkt is. In het MER zijn de positieve en negatieve effecten (in termen van kansen en risico's⁵) van de ontwikkelprincipes op de verschillende ambities (per indicator) uitgebreid gescoord en beschreven. Uit het MER blijkt duidelijk dat er in de meeste gevallen een groot gat zit tussen de geformuleerde ambities en de mogelijkheden van de provincie om die ambities te halen. Het is echter niet duidelijk wat dit betekent voor de Omgevingsvisie NH2050. De vraag rijst wat het nut is van het formuleren van een ambitie als duidelijk is dat deze niet wordt gehaald. In het verlengde hiervan ligt de vraag of de sturing door provincie en partners niet kan worden versterkt om de ambitie toch binnen bereik te brengen. Een voorbeeld is het waterpeilbeheer, van doorslaggevend belang voor de veenbodemdaling, dat weliswaar wordt uitgevoerd door waterschappen maar zich baseert op de ruimtelijke functietoekenning door de provincie.
- **Interactie tussen MER en visie:** het MER is opgesteld als verantwoording van de visie. Aan de visie is een langlopend planproces voorafgegaan van verkenningen en het formuleren van de koers. In een dergelijk geval zou de visie juist kunnen profiteren van interactie tussen het MER-proces en de verschillende stadia van de voorbereiding van de visie. Dat is hier niet gebeurd. Het MER stelt expliciet dat het geen rol meer heeft als afwegingskader voor alternatieven voor de Omgevingsvisie NH2050, omdat dit al heeft plaatsgevonden in het zogenoemde Discussiedocument.⁶ Het MER maakt echter niet duidelijk welke alternatieve opties in de voorbereiding zijn overwogen, waarom deze zijn afgefallen en hoe het milieubelang daarin een rol heeft gespeeld.

⁵ De Commissie wijst erop dat het MER spreekt over 'kansen en risico's', terwijl risico staat voor kans x effect. Daarom kan beter gekozen worden voor 'kansen en bedreigingen'.

⁶ Zie het MER, blz. 21.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER te beschrijven welke alternatieven in de voorbereiding van het MER zijn overwogen, waarom deze zijn afgefallen en hoe het milieubelang daarin is meegewogen. Licht bovendien toe waarom is gekozen voor ambities die met de gekozen ontwikkelprincipes niet gehaald zullen worden.

2.2 Nadere verkenning opgaven provincie

Het MER geeft aan dat de meeste ambities van de visie niet zullen worden gehaald. Het MER doet aanbevelingen om problemen of knelpunten te verminderen, maar onderzoekt niet of er verdergaande beleidsopties voor de gekozen ontwikkelprincipes bestaan waarmee de ambities wél worden behaald, of in ieder geval het gat tussen ambitie en verwezenlijking ervan wordt verkleind.

Het MER laat evenmin zien in hoeverre voor die verdergaande beleidsopties met andere partners (zoals lagere overheden) moet worden samengewerkt en er bepaalde voorwaarden aan die partners moeten opgelegd, of dat het aan partijen buiten de provincie (bijvoorbeeld het rijk) is om de ambitie te behalen.⁷ Dit valt op nu uit het MER blijkt dat op veel terreinen de mogelijkheden voor de provincie beperkt zijn.

Vervolgens had kunnen worden gekeken hoe de verdergaande beleidsopties zich verhouden tot de andere ontwikkelprincipes zodat een integrale afweging kan plaatsvinden.⁸ Juist vanwege mogelijke negatieve effecten op het behalen van andere ambities kan het zijn dat niet voor verdergaande opties wordt gekozen. Het MER laat nu echter niet zien of daar sprake van is.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER te beschrijven welke verdergaande beleidsopties voor de gekozen ontwikkelprincipes bestaan waarmee de ambities wél kunnen worden behaald en wat deze opties betekenen voor de andere ambities.

Ter inspiratie geeft de Commissie in de paragrafen 2.2.1 tot en met 2.2.3 voor energietransitie, mobiliteit en bodemdaling in veenweidegebieden een handreiking voor een onderzoek naar beleidsopties waarmee de ambities gehaald kunnen worden.

2.2.1 Energie

De provincie heeft de ambitie om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn. Zij stuurt daarbij op een maximale opwekking van duurzame energie voor de volledige energievraag in Noord-Holland in 2050.

Om deze ambitie te bereiken, heeft de provincie drie ontwikkelprincipes (14, 15 en 16) geformuleerd:

–zoeken naar de regionale optimale energiemix voor opwekking van hernieuwbare energie die past bij de regionale landschappelijke en gebiedskwaliteiten en economische kansen,

⁷ In meerdere zienswijzen, bijvoorbeeld van de samenwerkende gemeenten Zaanstreek-Waterland, en van de gemeenten Zaanstad, Haarlemmermeer, Haarlemmerliede, Spaarnwoude en Aalsmeer, wordt aandacht gevraagd voor de verschillende rollen en verantwoordelijkheden bij de uitwerking van de visie.

⁸ Ook meerdere zienswijzen, onder andere van de gemeenten Uithoorn, Haarlem, Zandvoort, Bloemendaal, Heemstede, Beverwijk en Zaanstad geven aan dat het niet mogelijk is om alle ambities gelijktijdig te realiseren, en wijzen erop dat tussen de ambities geen prioriteiten worden gesteld.

–vraag en aanbod van hernieuwbare energie bundelen,
–ruimte reserveren voor directe aanwending, opslag en doorvoer van door wind op zee opgewekte energie.

Uit het MER blijkt dat de ambitie niet haalbaar is met alleen energie geproduceerd op Noord-Hollands grondgebied.⁹ De provincie hoopt in regionaal verband naar oplossingen te zoeken. Daarvoor moeten afspraken worden gemaakt in twee Regionale Energie en Klimaat Strategieën (REKS).¹⁰

Het MER is bij uitstek geschikt om te onderzoeken binnen welke bandbreedte de afspraken met regionale partijen gemaakt moeten worden om de ambitie in zicht te houden. Een verkenning naar de hoeken van het speelveld ligt daarbij voor de hand. Hiervoor is kwantificering van de opgave van belang. Alleen dan kan inzicht worden gegeven in de (on)mogelijkheden en de daaruit voortkomende randvoorwaarden voor de gezochte “optimale regionale energiemix”. Denk aan een analyse van het huidige energiegebruik (elektriciteit en warmte bij huishouden, mobiliteit en industrie), actuele en potentiële duurzame opwekking (wind, zon, biomassa en aardwarmte) en grote (provinciale) opgaven (woningbouw, economische clusters).

Als hoeken van het speelveld kan gezocht worden naar maximale bijdragen van onder andere wind (land), zon, biomassa en aardwarmte en bijvoorbeeld de mogelijkheden om een deel van de ambitie op zee te realiseren. Welke inzichten levert dat op en hoe verhouden die zich tot “regionale landschappelijke en gebiedskwaliteiten en economische kansen”? Zo was ook duidelijk geworden welke milieुरandvoorwaarden nodig zijn om de ambitie met partners verder in te vullen. Het MER geeft die informatie helaas niet.

Tegelijkertijd met het MER voor de Omgevingsvisie blijkt ook een Routeplanner Energietransitie 2020–2050¹¹, inclusief een zestal deelstudies per sector, te zijn opgesteld. Dit document geeft aan hoe de provincie haar ambitie (energieneutraal in 2050) wil realiseren. Hoewel de Routeplanner zelf stelt dat het als bouwsteen voor de op te stellen Omgevingsvisie NH2050 dient, is hierover in de visie en het bijbehorende MER niets terug te vinden. De Commissie ziet de Routeplanner inderdaad als een goede aanzet om verdergaande beleidsopties te onderzoeken. In het MER had deze informatie kunnen worden gebruikt om te beoordelen hoe deze opties zich tot de andere ontwikkelprincipes verhouden.

2.2.2 Mobiliteit

De provincie heeft als ambitie dat inwoners en bedrijven zichzelf of producten effectief, veilig en efficiënt kunnen verplaatsen, waarbij negatieve gevolgen worden meegewogen. Daarnaast wil zij zich inzetten voor de versterking van mobiliteitsopties die hieraan bijdragen (goede OV-verbindingen en uitstekende infrastructuur). Verder wil zij inwoners en bedrijven zoveel mogelijk keuzevrijheid in vervoerswijzen bieden. De provincie stuurt op optimale afstemming tussen ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur en streeft tot slot naar een vorm van basisbereikbaarheid voor kleine kernen.

⁹ Zie Omgevingsvisie, blz.14.

¹⁰ Omgevingsvisie blz. 70.

¹¹ Routeplanner Energietransitie 2020–2050, Noord-Holland, februari 2018.

Om deze ambities te bereiken, heeft de provincie drie ontwikkelprincipes (3, 9 en 13) geformuleerd:

- nieuwe ruimtelijke-economische ontwikkelingen zoveel mogelijk situeren nabij OV- en wegenknooppunten,
- investeren in alle verkeersnetwerken, en
- de bereikbaarheid van het noordelijk deel van de provincie verbeteren door functies of bestemmingen te bundelen met nabij OV- en wegenknooppunten.

Het provinciale beleid heeft maar beperkte invloed op de mobiliteitsontwikkelingen. Het MER constateert dat ambities niet worden gehaald. De Commissie vindt dat in het MER voor de Omgevingsvisie NH2050 de volgende informatie ontbreekt:

- beleid gericht op verkeersveiligheid (terwijl autonome trend ongunstig is);
- visie op de kansen van technologische ontwikkelingen in mobiliteit;
- vraagbeïnvloedingsmogelijkheden.

Verkeersveiligheid

Het totaal aantal verkeersdoden was in de provincie Noord-Holland 86 in 2016. Landelijk, en vermoedelijk ook in Noord-Holland, is sprake van een trendbreuk sinds 2016: na decennia van afname van het aantal slachtoffers neemt het aantal verkeersslachtoffers weer toe. De toename hangt waarschijnlijk samen met smartphonegebruik tijdens deelname aan het verkeer en de vergrijzing en het daarmee toenemende aantal fietsende ouderen. Ook de introductie en het toenemend gebruik van snelle elektrische fietsen, de speed-pedelecs, is een aandachtspunt voor de verkeersveiligheid. Het MER geeft aan dat het kwaliteitsniveau van verkeersveiligheid onveranderd blijft.¹²

Dit leidt tot de vraag of sprake is van een autonome toename van het aantal ongevallen, die niet wordt tegengegaan door maatregelen om de verkeersveiligheid te vergroten. De constatering in het MER kan opgevat worden als een suggestie om bij de opstelling van de definitieve visie meer aandacht te besteden aan verkeersveiligheid. Temeer omdat de provincie hierin, als beheerder van regionale wegen en fietspaden en als gesprekspartner (en subsidieverstrekker) voor lagere overheden, een substantiële sturende rol kan vervullen.

Technologische ontwikkelingen in mobiliteit

De technologische ontwikkelingen in mobiliteit gaan snel. De technologie in auto's ontwikkelt zich van steeds meer van intelligentere rijtaakondersteunende functies naar (deels) zelfrijdende voertuigen. Daarnaast neemt ook de kwaliteit en beschikbaarheid van actuele reisinformatie toe en neemt 'Mobility as a Service' (MaaS) een grote vlucht: niet meer de vervoerwijze maar de reisinformatie wordt de drager van het mobiliteitssysteem.

Beide ontwikkelingen hebben effect op het autobezit en -gebruik en daarmee op samenhangende aspecten als parkeren, de kwaliteit van de leefomgeving in steden en uiteindelijk de benodigde ruimte voor infrastructuur. De exacte ontwikkelrichting en de snelheid van de ontwikkelingen zijn moeilijk in te schatten, maar gezien de planhorizon van 2050 wel relevant. In het goederenvervoer zijn vergelijkbare ontwikkelingen gaande.

Het MER geeft geen aandacht aan deze ontwikkelingen, omdat ze geen onderwerp zijn in de visie. Aan de hand van het beschikbare onderzoek (o.a. van KIM en CPB/PBL) kan worden aangegeven op welke wijze de provincie betrokken wil zijn bij deze ontwikkelingen en een ondersteunende, sturende of reagerende rol wil pakken.

¹² Zie het MER, blz. 55.

Vraagbeïnvloeding

Het MER en de Omgevingsvisie NH2050 besteden geen aandacht aan vraagbeïnvloeding, terwijl dit (al dan niet met flankerend beleid) een effectief instrument kan zijn om de bereikbaarheid te verbeteren en ambities binnen andere thema's (als leefbaarheid en CO₂-reductie/klimaat) te behalen. Gedacht kan worden aan (ondersteuning van) parkeerbeleid, verblijfsheffingen, projecten als spitsmijden en ondersteuning van (particuliere) initiatieven als bedrijfsvervoer. De provincie kan keuzes maken over de rol die zij wil vervullen.

2.2.3 Bodemdaling veenweidegebieden

De Omgevingsvisie NH2050 heeft als ambitie om de bodemdaling in veenweidegebieden af te remmen, te stoppen en zo mogelijk te herstellen. Om deze ambitie te bereiken, wil de provincie het landgebruik en de waterpeilen in balans brengen met de draagkracht van het veenweidegebied (ontwikkelprincipe 21). Het MER geeft aan dat de provincie hiervoor sterk afhankelijk is van andere partijen, zoals de waterschappen, en dat er nog geen verdere uitwerking is van waar en in welke mate de peilverhogingen uitgevoerd gaan worden.

De Commissie vindt het van ambitie getuigen om in een deel van de gebieden het veen weer te laten groeien, na eeuwen van bodemdaling en veenverlies, en een sterke versnelling daarvan in de afgelopen en komende decennia. Deze ambitie moet echter vooral worden afgeleid uit de factsheet en effectbeoordeling in het MER: de formulering van het ontwikkelprincipe op zich is enigszins dubbelzinnig en leent zich voor misinterpretaties in de uitwerking. Een bodemdaling van een centimeter per jaar, zoals nu in sommige polders van Amstelland of Laag Holland optreedt, kan door sommigen immers nog steeds worden verdedigd als 'in balans met de draagkracht'. Het ombuigen van een dergelijke veenaafbraak zal vaak ook betekenen dat er niet langer vee geweid kan worden, zodat er *veengebieden* overblijven in plaats van veenweidegebieden.

Bij de afhankelijkheid van de waterschappen voor peilverhoging plaatst de Commissie een kanttekening. De provincie heeft zelf wel degelijk een rol in de functietoekenning van gebieden. Door het voortouw te nemen in de selectie van gebieden waar verdere veenaafbraak het meest funest is voor de ambities van de Omgevingsvisie NH2050, kan de provincie de waterschappen hier juist in staat stellen om peilen te kiezen die passen bij de nieuwe functie.

De Commissie adviseert daarom om actief te onderzoeken binnen welke deelgebieden waterpeilverhoging, gelet op de bodemsamenstelling, de aanwezigheid van erfgoed en de kansrijkheid van maatregelen, de grootste meerwaarde oplevert voor behoud van het veenlandschap en, daarmee, voor klimaat, natuur en erfgoed. Eerdere onderzoeken, zoals de MKBA Laag Holland en praktijkproeven van Landschap Noord-Holland, kunnen hiervoor inspiratie bieden. Vervolgens kan worden gekeken hoe in deze gebieden het best kan worden omgegaan met bestaande belangen en waarden.

2.3 Effectbeoordeling

De scores van de effectbeoordeling zijn uitgebreid en gedetailleerd toegelicht (zoals de 131 pagina's met factsheets indicatoren leefomgeving) en betreffen kwalitatieve inschattingen. Het MER geeft niet aan hoe deze inschattingen tot stand zijn gekomen. Dat maakt het onmogelijk voor de Commissie om te toetsen of de beoordeling zorgvuldig is geweest. De beschrijving van de effectbeoordelingsmethode is ook van belang voor de monitoring van de effecten van de Omgevingsvisie NH2050. Als niet duidelijk is op welke wijze de effecten zijn beoordeeld, kan hier bij de monitoring niet nogmaals gebruik van worden gemaakt.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER toe te lichten op welke wijze de scores van de effectbeoordeling tot stand zijn gekomen.

Overigens brengt de effectbeoordeling soms kansen voor provinciaal beleid in beeld, zonder dat hier iets mee wordt gedaan. Een voorbeeld hiervan is de eindconclusie van de Passende beoordeling. Hierin wordt voldoende ontwikkelingsruimte gepresenteerd als een autonoom gegeven, terwijl de provincie juist ontwikkelingsruimte kan creëren door belastende activiteiten te helpen afbouwen nabij de meest kritische natuurgebieden. Op de langere termijn kan hiervoor ook worden gedacht aan het vergroten of deels verleggen van Natura 2000-gebieden waardoor meer van de Noordhollandse veenmosrietlanden, een van de meest ammoniak-kritische habitats, binnen Natura 2000-gebieden komen te liggen. Moeilijk oplosbare lokale knelpunten kunnen mogelijk zo worden opgelost zonder ten koste te gaan van de natuurkwaliteit. Ook de extra recreatie en daarmee samenhangende verstoring die volgens de Passende beoordeling afbreuk kan doen aan het Natura 2000-netwerk, kan de provincie in belangrijke mate bijsturen of vermijden.

2.4 Monitoring

Gelet op de looptijd van de Omgevingsvisie NH2050, de onzekere toekomstige ontwikkelingen en de afhankelijkheid van andere partijen om de ambities te behalen, adviseert de Commissie regelmatig te controleren in welke mate de daadwerkelijke ontwikkelingen bijdragen aan het realiseren van de ambities van de provincie, welke milieueffecten zijn opgetreden, en hoe deze zich verhouden tot de wet- en regelgeving en de actuele milieugebruiksruimte. Een 'vinger-aan-de-pols-systeem' kan inzichtelijk maken of de verschillende deelambities gedurende de looptijd van de visie nog kunnen worden behaald. Dit biedt bestuurders een basis om in de loop van de tijd, indien nodig, extra maatregelen te nemen. Formuleer daarom op basis van het beoordelingskader een monitoringsprogramma. Houd hierbij rekening met de ontwikkelingen in de kwaliteit van de leefomgeving. Deze kunnen aanleiding zijn tot het hanteren van andere beoordelingscriteria dan op dit moment zijn voorzien. Bestaande sectorale monitoringsprogramma's voor luchtkwaliteit (NSL), natuur (SNL, PAS), (grond)water en gezondheid kunnen worden ingezet voor het in beeld brengen van de geactualiseerde leefomgevingskwaliteit.

Een goed zicht op maatregelen achter de hand om tegenvallende effecten te verminderen en een goed beoordelingskader zijn van groot belang om een monitorings- en bijsturingssysteem op te kunnen zetten.

- De Commissie beveelt aan om de opzet van het informatiesysteem uit te werken en te koppelen aan de effectbeoordeling en de criteria voor het doelbereik, zodat de visie beter geëvalueerd, en indien nodig, geactualiseerd kan worden.

2.5 Samenvatting

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals de inhoud van de visie en de onderzochte alternatieven, de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de visie en de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn, en de vergelijking van de alternatieven.

De samenvatting van het MER voor de Omgevingsvisie NH2050 is vormgegeven als losstaand online iReport dat toegankelijk is geschreven. Het iReport bevat echter niet de belangrijkste zaken van het MER.

- De Commissie beveelt aan om de samenvatting van het MER aan te vullen met de belangrijkste zaken uit het MER: de hoofdpunten van de visie, de daarvoor onderzochte alternatieven en hun milieueffecten.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER Omgevingsvisie Noord-Holland 2050

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

mr.dr.s. Gijs Hoevenaars (secretaris)

drs. Allard van Leerdam

dr. Kees Linse (voorzitter)

ir. Henk Otte

dr. Fred Woudenberg

drs. Gerrit de Zoeten

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Omgevingsvisie.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden kunnen optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom is een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Provinciale Staten van Noord-Holland.

Initiatiefnemer besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

Provincie Noord-Holland.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 1 augustus 2018 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3275](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

